

Seznam příloh

Příloha 1 – Pozorovací arch září

Příloha 2 – Pozorovací arch leden

Příloha 3 – Dotazník MCI – aktuální forma

Příloha 4 – Dotazník MCI – preferovaná forma

Příloha 5 – Seznam otázek polostrukturovaného rozhovoru

Příloha 6 – Transkripce rozhovoru z konce listopadu

Příloha 7 – Transkripce rozhovoru z konce ledna

Příloha 8 – Informovaný souhlas

Přílohy

Příloha 1 – Pozorovací arch žáci

Pozorovací arch

Datum: 20. 9. 2023

Český jazyk

	Učební činnost učitele	Učební činnost žáků 3. ročníku	Učební činnost žáků 4. ročníku	Učební činnost žáků 5. ročníku	Spolupráce mezi žáky či ročníky	Nedodržování pravidel
1. Běhací diktát (10 minut)	Učitel o přestávce po třídě rozmisťuje papírky s úkoly (3 barvy- každý ročník měl svou). Říká žákům, aby si nachystali mazací tabulky a připomíná pravidla.	Žáci samostatně hledají své papírky a slova přepisují na tabulku.	Žáci samostatně hledají své papírky a slova přepisují na tabulku.	Žáci samostatně hledají slova papírky a slova přepisují na tabulku.	NE	//// (běhání po třídě) / (odstrčení žáka spolužákem)
2. Kontrola (5 minut)	Učitel sedí za katedrou, žáci mu postupně nosí svou práci ke kontrole.	Žáci po dokončení nosí svou práci ke kontrole učiteli.	Žáci po dokončení nosí svou práci ke kontrole učiteli.	Žáci po dokončení nosí svou práci ke kontrole učitelů.	NE	
3. Učitel zadává samostatnou práci 4. a 5. ročníku. Poté se věnuje 3. ročníku	Učitel zadává samostatnou práci 4. a 5. ročníku. Poté se věnuje 3. ročníku	Žáci společně s učitelem doplňují cvičení v učebnici. Po vyvolání učitelem daný žák přečte větu a doplní ú/ů nebo í/ý.	Žáci samostatně doplňují úlohy v pracovním sešitě (opakování učiva z 3. ročníku)	Žáci samostatně doplňují úlohy v pracovním sešitě (opakování učiva z 4. ročníku)	NE	// (skákání do řeči)
4. 8 minut	Učitel zadá 3. ročníku samostatnou práci, žáky 5. ročníku vyzve, aby si samostatnou práci prošli společně a věnuje se 4. ročníku.	Žáci samostatně pracují v pracovním sešitě.	Učitel s žáky kontroluje samostatnou práci. Každý žák si značí chyby ve svém sešitě červenou pastelkou	Žáci vytvoří skupinku a společně se prochází cvičení	ANO	// (vyrušování)
5. Závěr hodiny	Učitel si vybírá pracovní sešity od všech žáků	Žáci odevzdávají pracovní sešity učiteli	Žáci odevzdávají pracovní sešity učiteli	Žáci odevzdávají pracovní sešity učitelů	NE	/// (běhání po třídě)

Použité výukové metody: metody klasické

Použité organizační formy: frontální výuka, samostatná práce, práce ve skupině

Pozorovací arch

Datum: 20. 9. 2023

Matematika

	Učební činnost učitele	Učební činnost žáků 3. ročníku	Učební činnost žáků 4. ročníku	Učební činnost žáků 5. ročníku	Spolupráce mezi žáky či ročníky	Nedodržování pravidel
1. Úvod hodiny	Učitel říká žákům plány dnešní hodiny, kdy se v první části budou věnovat krychlovým stavbám společně a v druhé části budou opakovat učivo z předchozího ročníku.				NE	
2. Začátek aktivity 5 minut	Učitel na koberec vysype krychle, žáci mají 5 minut na samostatné stavění a hrání si. Učitel mezi tím připravuje materiály pro jednotlivé skupiny	Žáci si samostatně staví různé stavby	Žáci si samostatně staví různé stavby	Žáci si samostatně staví různé stavby	NE	/// (berou si navzájem kostky, nechťejí se dělit)
5. Kombinatorika 5 minut	Učitel žáky rozdělí 3 do skupin (v každé skupině je žák 3., 4., i 5. ročníku). Učitel dá každé skupině 4 krychle různých barev, žáci mají vytvořit co nejvíce možných různých komínů. Jednotlivé možnosti mají kreslit na papír.	Žáci spolupracují ve skupinách	Žáci spolupracují ve skupinách	Žáci spolupracují ve skupinách	ANO	// (nechtějí být s určitými žáky) // (vyrušování)
4. Skupinová práce 15 minut	Každému třetákoví dá 2 obrázky krychlových staveb, které má ve skupině postavit.	Žáci staví krychlové stavby podle obrázku.	Žáci kreslí plány staveb.	Žáci kreslí pohled zepředu	NE	/ (vyrušování)

Příloha 2 – Pozorovací arch leden

	Žáci 4. ročníku mají nakreslit plán daných staveb (pohled shora) Žáci 5. ročníku mají nakreslit pohled na stavbu zepředu						Nová žačka nerozumí zadání, nikdo ji nechce pomoci
5. Změna stanoviště 10 minut	Žáci mají v rámci skupiny promíchat plány a pohledy zepředu a přejít do vedlejší skupiny, kde budou hledat, který plán patří k jaké stavbě.	Žáci přechází na vedlejší stanoviště a hledají, který plán a pohled zepředu patří ke které stavbě	Žáci přechází na vedlejší stanoviště a hledají, který plán a pohled zepředu patří ke které stavbě	Žáci přechází na vedlejší stanoviště a hledají, který plán a pohled zepředu patří ke které stavbě	ANO	/// (vyrušování) // (neslušné chování)	
Závěr hodiny	Učitel společně se všemi žáky prochází jednotlivá stanoviště a kontroluje, zda byly úkoly splněny správně. Žáci popisují, čemu nerozuměli.					// (nedávají pozor) /	

Použité výukové metody: metoda slovní, metoda dovednostně praktická,

Použité organizační formy: samostatná práce, práce ve skupině

Pozorovací arch

Datum: 23. 1. 2024

Český jazyk

	Učební činnost učitele	Učební činnost žáků 3. ročníku	Učební činnost žáků 4. ročníku	Učební činnost žáků 5. ročníku	Spolupráce mezi žáky či ročníky	Nedodržování pravidel
1. Myšlenková mapa – slovní druhy 10 minut	Učitel napíše do středu tabule „slovní druhy“ a vyzve žáky, aby společně vytvořili myšlenkovou mapu. První mají jít třetáci, poté čtvrtáci a nakonec pátáci	Žáci se společně domlouvají, kdo napíše jaký slovní druh a nějaké informace k němu.	Žáci doplňují informace k slovním druhům a dále rozepisují rody a vzory k podstatným jménům.	Žáci doplňují druhy přídavných jmen	ANO	/ (žáci 3. ročníku nedávali pozor)
2. Telefonní číslo 15 minut	Učitel rozdá žákům zalamované gradované (* jednoduché, ** těžší, *** nejtěžší) kartičky s obrázkem mobilního telefonu. V místě pro text je napsána věta o 9 slovech, nad které mají žáci psát číslice slovních druhů. Na počítací učitele jsou správná „telefonní	Žáci samostatně označují slovní druhy daných slov ve větě. Poté si výsledky samostatně kontrolují.	Žáci samostatně označují slovní druhy daných slov ve větě. Poté si výsledky samostatně kontrolují.	Žáci samostatně označují slovní druhy daných slov ve větě. Poté si výsledky samostatně kontrolují.	NE	// (nedodržování pravidla chodíme pomalu)

	<p>čísla“, která si žáci chodí samostatně kontrolovat. Před ukončením aktivity učitel obejde několik vybraných žáků a zeptá se jich, jak by hodnotili svou práci</p>					
<p>3. 15. minut</p>	<p>Učitel zadá žákům 4. a 5. ročníku samostatnou práci a poté práci ve dvojicích. Jejich úkolem je vylosovat si 3 věty, napsat je <u>do</u> sešitu a 4. ročník v nich vybere podstatná jména napíše u nich rod a vzor, 5. ročník vybere přídavná jména a napíše u nich rod a vzor. Navzájem si to v rámci ročníků zkontrolují. V případě nejistot se mají obrátit na učitele. Poté mají vytvořit dvojici a trojici a vymyslet</p>	<p>Žáci vyplňují pracovní sešit společně s učitelem.</p>	<p>Žáci samostatně <u>píší</u> věty do sešitu, poté si je v rámci ročníků zkontrolují a následně vytvoří dvojici a trojici a vymýšlí další věty k mobilním telefonům</p>	<p>Žáci samostatně <u>píší</u> věty do sešitu, poté si je v rámci ročníků zkontrolují a následně vytvoří dvojici a trojici a vymýšlí další věty k mobilním telefonům</p>	<p>ANO</p>	

Závěrečné hodnocení	další věty na mobilní telefony včetně správných výsledků. Učitel se věnuje 3. ročníku. Učitel vyzve žáky, aby zhodnotili úvodní aktivitu metodou Nedokončené věty. Konkrétně větu „Dnes si pochvalu <u>zaslouží</u> ... za.... a do příště by mohli/a zlepšit.....“	Někteří žáci hodnotí práci svých spolužáků.	Někteří žáci hodnotí práci svých spolužáků.	Někteří žáci hodnotí práci svých spolužáků.		
---------------------	--	---	---	---	--	--

Výukové metody: metoda aktivizující – myšlenková mapa, metody slovní,

Organizační formy práce: frontální výuka, samostatná práce žáků, kooperativní výuka

Pozorovací arch

Datum: 23. 1. 2024

Matematika

	Učební činnost učitele	Učební činnost žáků 3. ročníku	Učební činnost žáků 4. ročníku	Učební činnost žáků 5. ročníku	Spolupráce mezi žáky či ročníky	Nedodržování pravidel
1. Nakupování 15 minut	Učitel vyzve žáky k aktivitě Nakupování. Dnes mají role: 3. <u>ročník- nakupující</u> , 4. ročník – prodáváči, 5. ročník- bankéři. Učitel dá každému třetákoví nákupní seznam	Žáci nakupují věci podle nákupního seznamu	Žáci prodávají zboží nakupujícím, vrací peníze nazpět.	Bankéři vydávají peníze nakupujícím podle jejich potřeb a finančních rezerv	ANO	/
2. Práce v pracovním sešitě, vysvětlování nového učiva 15 minut	Učitel zadá žákům 3. a 4. ročníku samostatnou práci v pracovním sešitě a věnuje se žákům 5. ročníku, kterým vysvětluje nové <u>učivo- dělení dvojciferným číslem</u> .	Žáci pracují samostatně v pracovním sešitě.	Žáci pracují samostatně v pracovním sešitě.	Žáci sedí společně s učitelem na koberci vzadu ve třídě. Je jim popisováno dělení dvojciferným číslem.	NE	
3. Člověče, počítej	Učitel vyzve žáky, aby vytvořili 3 skupinky po 3 žácích. Každý žák měl svou hromádku	Žák hodí kostkou a aby se mohl posunout dál, musí vypočítat správně	Žák hodí kostkou a aby se mohl posunout dál, musí vypočítat správně	Žák hodí kostkou a aby se mohl posunout dál, musí vypočítat správně	NE	

	příkladů (dle ročníku, na každé kartičce byl z jedné strany příklad, z druhé výsledek). Hra se hraje na herní desce Člověče, nezlob se.	příklad ze své hromádky.	příklad ze své hromádky.	příklad ze své hromádky.	
Sebereflexe úvodní aktivity	Učitel vyzve každého žáka, aby zhodnotil svou činnost v úvodní aktivitě			NE	

Výukové metody: Metoda komplexní, metoda slovní, metoda aktivizující

Organizační formy práce: samostatná práce, práce ve dvojicích a skupinách, frontální výuka

Příloha 3 – Dotazník MCI – aktuální forma

Dotazník Naše třída – aktuální forma

Jméno _____ Ročník: _____

1.	V naší třídě baví děti práce ve škole.	ANO / NE
2.	V naší třídě se děti mezi sebou pořád perou.	ANO / NE
3.	V naší třídě děti mezi sebou často soutěží, aby se dozvěděly, kdo je nejlepší.	ANO / NE
4.	V naší třídě je učení těžké, máme moc práce.	ANO / NE
5.	V naší třídě je každý mým kamarádem.	ANO / NE
6.	Některé děti nejsou v naší třídě šťastné	ANO / NE
7.	Některé děti v naší třídě jsou lakomé.	ANO / NE
8.	Mnoho dětí z naší třídy si přeje, aby jejich práce byla lepší než práce spolužáků.	ANO / NE
9.	Mnoho dětí z naší třídy dokáže udělat svou školní práci bez cizí pomoci.	ANO / NE
10.	Některé děti v naší třídě nejsou mými kamarády.	ANO / NE
11.	Děti z naší třídy mají svou třídu rády.	ANO / NE
12.	Mnoho dětí z naší třídy dělá spolužákům naschvály.	ANO / NE
13.	Některým dětem v naší třídě je nepříjemné, když nemají tak dobré výsledky jako druzí žáci.	ANO / NE
14.	V naší třídě umí pracovat jen bystré děti.	ANO / NE
15.	Všechny děti v naší třídě jsou mít důvěrní přátelé.	ANO / NE
16.	Některým dětem se v naší třídě nelíbí.	ANO / NE
17.	Určité děti z naší třídy vždy chtějí, aby bylo po jejich, aby se jim ostatní děti přizpůsobily.	ANO / NE
18.	Některé děti z naší třídy se vždycky snaží udělat svou práci lépe než ostatní.	ANO / NE
19.	Práce ve škole je namáhavá.	ANO / NE
20.	Všechny děti v naší třídě se mezi sebou dobře snášejí.	ANO / NE
21.	Všechny děti v naší třídě se mezi sebou dobře snášejí.	ANO / NE

22.	Všechny děti v naší třídě se mezi sebou dobře snášejí.	ANO / NE
23.	Několik dětí v naší třídě chce být pořád nejlepší.	ANO / NE
24.	Většina dětí v naší třídě ví, jak má dělat svou práci, jak se učit.	ANO / NE
25.	Děti z naší třídy se mají mezi sebou rády jako přátelé.	ANO / NE

Příloha 4 – Dotazník MCI – preferovaná forma

Jméno: _____ Ročník: _____

1.	V naší třídě by měla děti víc bavit práce ve třídě.	ANO / NE
2.	V naší třídě by mělo být mezi dětmi víc pranic.	ANO / NE
3.	V naší třídě by děti měly mezi sebou pořád soutěžit, aby se dozvěděly, kdo je nejlepší.	ANO / NE
4.	V naší třídě by mělo být těžší učení, mělo by být víc práce.	ANO / NE
5.	V naší třídě by každý měl být mým kamarádem.	ANO / NE
6.	V naší třídě jsou děti, které by kvůli škole měly být nešťastné.	ANO / NE
7.	Některé děti v naší třídě by měly být víc lakomé.	ANO / NE
8.	Mnoho dětí v naší třídě by si mělo přát, aby jejich práce byla lepší než práce spolužáků.	ANO / NE
9.	Většina dětí v naší třídě by měla umět udělat svou práci bez cizí pomoci.	ANO / NE
10.	Některé děti v naší třídě by neměli být mými kamarády.	ANO / NE
11.	Děti v naší třídě by měly mít třídu raději, než teď mají	ANO / NE
12.	Děti v naší třídě by měly dělat ostatním spolužákům více naschválů než teď.	ANO / NE
13.	Některým dětem v naší třídě by mělo víc vadit, že nemají tak dobré výsledky jako jiní žáci.	ANO / NE
14.	V naší třídě by měly umět pracovat jen bystré děti.	ANO / NE
15.	Všechny děti v naší třídě by měly být mými důvěrnými přáteli.	ANO / NE
16.	V naší třídě by měly být i děti, kterým se ve třídě nelíbí.	ANO / NE
17.	Určité děti v naší třídě by měly mít právo, aby bylo po jejich, aby se jim ostatní děti přizpůsobily.	ANO / NE
18.	Některé děti z naší třídy by se měly vždycky snažit udělat svou práci lépe než ostatní.	ANO / NE
19.	Práce ve škole by měla být namáhavější, než je.	ANO / NE
20.	Všechny děti v naší třídě by se měly mezi sebou dobře snášet.	ANO / NE
21.	V naší třídě by měla být větší legrace.	ANO / NE
22.	Děti v naší třídě by se měly mezi sebou více hádat.	ANO / NE
23.	Několik dětí v naší třídě by mělo být pořád nejlepší.	ANO / NE

24.	Většina dětí v naší třídě by měla už vědět, jak má dělat svou práci, měla by se umět učit.	ANO / NE
25.	Děti z naší třídy by se měly mít mezi sebou rády, být přáteli.	ANO / NE

Příloha 5 – Seznam otázek polostrukturovaného rozhovoru

(oblast klima třídy)

1. Jak bys popsala klima ve tvé třídě?
2. Jaké prvky považuješ za klíčové pro vytváření pozitivního klima ve třídě?
3. Jaký má podle tebe učitel vliv na klima ve třídě?
4. Co aktivně děláš pro to, aby bylo ve třídě pozitivní klima?
5. Jaké negativní jevy nebo konflikty jsi v minulosti ve třídě řešila a jakým způsobem?

(oblast výukové metody a organizační formy práce)

6. Jak často využíváš různé organizační formy práce jako skupinovou či kooperativní výuku?
7. Jaké výukové metody preferuješ pro práci ve třídě, kde je spojený 3., 4. a 5. ročník?
8. Můžeš popsat nějakou konkrétní situaci, kdy jsi upravila výukovou metodu vzhledem k potřebám třídy?
9. Využíváš někdy s žáky učení venku? Pokud ano, jaké v tom vidíš výhody a nevýhody?
10. Zkoušela si někdy badatelsky orientovanou výuku? Vidiš v tom nějaké výhody pro výuku v malotřídních školách?
11. Vnímáš změny v klimatu třídy po tom, co si začala cíleně využívat aktivizující a komplexní výukové metody v tomto prvním čtvrtletí?

(oblast adaptace nového žáka)

12. Jak jsi zapojila ostatní žáky do procesu přijímání nového spolužáka?
13. Máš nějaké specifické strategie pro podporu sociální integrace nového žáka?
14. Jak reaguješ, když zaznamenáš, že má žák problém s adaptací?
15. Přizpůsobila jsi nějaké výběr výukových metod s ohledem na adaptaci nového žáka?

Příloha 6 – Transkripce rozhovoru z konce listopadu

1. Jak bys popsala klima ve tvé třídě?

Klima ve třídě je dobré, děti se navzájem znají od 1. třídy, někdy i od školky a tráví spolu i mimoškolní chvíle. Jsou kamarádi většinou. A navzájem umí spolupracovat a umí spolupracovat i v rámci tříd.

2. Jaké prvky považuješ za klíčové pro vytváření pozitivního klima ve třídě?

Spolupráci. Spolupráci ve třídě, to znamená aktivity, které jsou zaměřené na to, aby byly dělány skupinově, diskuzi, brainstorming. A máme kartičku, zeptám se spolužáka, kdy dítě jenom ukáže kartičku a hned se jde zeptat na názor nebo na postup nějakého učebního procesu nebo příkladu nebo v českém jazyce třeba na pravidlo. Baví se s tím kamarádem o tom a vysvětlují si to navzájem.

To znamená, že v té třídě bývá rušno. Ale oni diskutují na navzájem nad věcmi, nad kterými váhají, a vzniká tím i kritické myšlení, kdy oni ten názor toho spolužáka vnímají. Oni ho vyhodnotí a mezi sebou ještě diskutují, co je vlastně správně. A můžu to i hodnotit, hledají si informace o tom, kdo vlastně z nich má pravdu. Myslím si, že vzniká tam větší aha efekt, když ty děti spolupracují mezi sebou. A umí si to navzájem vysvětlit. Musí se ale držet v tématu, což není v naší třídě problém. Ony ty děti opravdu pracují nad tím daným úkolem.

Protože hodně odpovídáš na i 4. otázkou „Co aktivně děláš proto, aby bylo ve třídě pozitivní klima?“ doplnila bys k tomu ještě něco?

Co se mi osvědčilo je popis, popis situace a na navržení nějakého... jako co bychom mohli udělat pro to, aby... To znamená, když se nám děje nějaký konflikt nebo něco, co se někomu nelíbí, sedneme do kruhu a popíšeme si tu situaci. A i když děti navrhnou: „Tak mu dáme třeba poznámku“, podíváme se na to z druhé stránky. Co kdybychom tomu dítěti mohli pomoci? Jak se asi cítí a co to pro ně je vlastně a nachystat se na tu hodinu? Pro někoho je to problém a pojďme udělat něco pro to, abychom mu pomohli. A ty děti se jako přizpůsobí a začnou to vnímat úplně jinak. Začnou sami pomáhat tomu dítěti a začnou vymýšlet. Úplně se to klima vlastně otočí. Takže navést je jenom, slovně je trošku naučnout, že by to šlo i jinak než jenom odsoudit někoho nebo dávat nějaké špatné já nevím poznámky, tečky a tak.

3. A jaký má podle tebe učitel vliv na klima ve třídě?

No zásadní. Zásadní, protože ho může směřovat už tím, jak se chová k těm dětem. Jestli je to autoritativní přístup nebo respektující přístup. A tím, že on sám ukazuje těm dětem to chování a ty děti ty přebírají. Určitě zásadní. A taky učitel má tu možnost dětem ukazovat směry různé.

5. Jaké negativní jevy nebo konflikty jsi v minulosti ve třídě řešila jakým způsobem?

No naposled to bylo u žáka, který si ze sociálního prostředí z domu nesl negaci do školy a tam si potřeboval vybit. Takže první, co udělal, když přišel do školy, tak dal někomu pohlavek. Bylo o první dítě, které potkal a bylo mu jedno, kdo to je a že mu to dítě nic neřeklo ani neudělalo. Já vím o to jeho sociálním zázemím, takže jsem mu nabídla, ať přijde za mnou do prázdné třídy

a nabídla jsem mu různé způsoby řešení toho hněvu. První jsme přišli na to, co to je. Že on vlastně si nese z domu ten hněv do té školy, takže jsme nabídli, jak ten hněv odstranit různými způsoby, že může za mnou přijít do prázdné třídy, aby se nejprve aklimatizoval na ty děti a s tím, že jsem ho ubezpečila, že kdykoliv může přijít a cokoliv říct, že nikdy za to nebude trestán. Aby neměl strach se svěřit. A od té doby se to nedělo. Ptala jsem se ho na to ještě potom zpětně asi po 2 týdnech, zda je všechno v pořádku a jestli nepotřebuje s něčím pomoci a říkal, že ne.

6. Jak často využíváš různé organizační formy práce jako třeba skupinová a kooperativní výuka?

No určitě každou hodinu.

Jedná se o skupinky, ve kterých jsou žáci z různých ročníků?

Ano. Ne vždy teda. Záleží, o jakou činnost nebo učivo se jedná. Ale často se snažím je promíchávat. Cítím, že ti třetíáci jsou často odstrkovaní čtvrtáky a pátáky. Asi jednak proto, že jsou nejmladší, ale taky loni byli ve třídě s mladšími prvňáky a letos šli do starší třídy ke větším dětem. Proto se snažím skupinky míchat a snažím se, aby spolupracovali jako jedna velká skupina, i když jsou z jiného ročníku.

7. Jaké výukové metody preferuješ pro práci ve třídě, kde je spojený 3, 4 a 5. ročník?

Brainstorming, sněhovou kouli, pětilístek- ten jde krásně navázat. Teď jsem se zaměřila na informace, to znamená I.N.S.E.R.T. Taky určitě skupinová práce a role v nich. Děti mají ve skupině různé role, které se střídají. Někdo je mluvčí, někdo sběratel informací, někdo zapisovatel a tak. Ty role se mění a žáci se tak učí zodpovědnosti za svou práci a zároveň spolupráci. Ty role vždycky rozdávám já. Jinak by chtěli být někteří pořád ilustrátory nebo pořád vedoucími skupiny.

8. Můžeš popsat nějakou konkrétní situaci, kdy si upravila výukovou metodu vzhledem k potřebám třídy?

Hmm... na konci hodiny nám jednou zbyl čas, tak žáci dostali 3 druhy her. A byli gradované a každý si mohlo vzít, jakou hru chtěl. Jednalo se o matematiku, jednalo se o opakování, násobení a dělení vysokými čísly. A stalo se to, že třetíáček si chtěl zkusit to dělení vysokými čísly s pátáky a naopak čtvrták mi šel zpátky do násobení malou násobilku. To znamená, že já jsem čtvrtáka posadila k třetíákům a toho třetíáčka jsem si posadila až k pátákům, čímž oni mu vysvětlili... řekli mu princip toho dělení a on to okamžitě pochopil. Pracoval s těmi pátáky a i s tou zpětnou kontrolou. A pak ten čtvrták, který šel pracovat k těm třetíákům tam nešel pro to,

aby si zjednodušil práci, ale asi si uvědomil, že tu malou násobilku nemá tak zafixovanou, jak by měl mít a chtěl si to zopakovat.

9. Využíváš někdy s žáky učení venku? Pokud ano, jaké v tom vidíš? Výhody a nevýhody?

Nevýhody jsou, že mi odlétají lístečky. Minule jsem je lovila v řece. Děti jsou méně divoké, no ale teď v zimě si stěžují, že jim je zima. Výhody ale vidím obrovské. Děti mají více místa a můžou se projevit. My jsme tančili, skákali jsme, dávali jsme do toho běh a pro ně je to vždycky zajímavější. I to učení a opakování vyjmenovaných slov po B je to ně větší zážitek, než když sedí v lavici. Venku Můžou udělat skupinky tak, že se navzájem neslyší a neruší se. Taky je výhoda, že jich není 30. To už bych možná neměla odvalu s nima jít ven. A tady zase krásně funguje to propojování mezi ročníky. Taky jako nevýhodu vidím časovou náročnost, obzvlášť teď, když je chladno. Než se oblečou a nachystají, tak už hodina dávno běží. Ale snažím se, ať jsou nachystaní už během přestávky, ale ne vždycky to vyjde.

10. Zkoušela jsi někdy badatelsky orientovanou výuku? Vidíš tam nějaké výhody pro výuku v malotřídních školách?

Jo, zkoušeli jsme. Výhoda v malotřídní škole je ta, že každý ten ročník a každé to dítě vnímá jinak tu danou situaci, kterou zrovna prožívá, to znamená, že to jedno badatelské téma například to, proč se z listů na podzim ztrácí barva, bude úplně jinak vnímat prvňáček a úplně jinak páták. I když ty informace dostane podobné, každý si z toho odnese něco jiného. A ta badatelská výuka se může dělat na stejné téma vlastně celých těch 5 let a oni na sebe nabalují ty informace. V 1. třídě si zapamatují nějaké informace, v 2. třídě si na to vzpomenu a zase si něco na to nabalí. Až se vlastně dostanou do té 5. To znamená, že když se zeptám pátáka a druháčka, proč to tak je, tak každý to vnímá jinak a můžou navzájem o tom diskutovat.

11. Ty jsi teď v tom prvním čtvrtletí začala více využívat různé aktivizující a komplexní výukové metody s cílem zlepšení klimatu ve třídě. Dokázala bys to nějak jako ohodnotit? Pociťuješ v klimatu změny?

To klima se změnilo. Děti si samy navrhnou řešení a oni mě v podstatě už k tomu nepotřebují. Oni mi to akorát oznámí, abych věděla, že když vstoupím do toho společného prostoru, že si něco změnilo, že si něco vyřešili. Cítím, že teď víc vnímají potřeby druhých a vnímají ty odlišnosti mezi nima. Podle mě to hodně ovlivnily ranní kruhy, které se snažím pravidelně využívat. Učí se tam naslouchat si navzájem, komunikovat, obhajovat si svůj názor a taky respektovat názory ostatních. Tam vidím velký posun za ty 3 měsíce. Taky to pomohlo se

začleněním nové žačky do třídy. V těch kruzích byl prostor pro to, aby se všichni navzájem poznali. V září si ale všichni skákali do řeči nebo se vůbec neposlouchali. Ale je to proces na dlouho. Ten ranní kruh je taky dobrá příležitost i pro řešení drobných problémů, nebo když se nedodržují pravidla ve třídě. Snažíme se o tom diskutovat a hledat společná řešení. Někdy se to protáhne a zabere to třeba celou češtinu. Ale vidím v tom velký smysl.

12. Jak jsi zapojila ostatní žáky do procesu přijímání nového spolužáka?

Řešila jsem to z různých směrů. Máme více aktivizačních metod a hodně se soustředím na práci ve skupinkách tak, aby se prostrídali. Používám takové metody, díky kterým my poznáme ji, a ona pozná nás.

Můžeš být konkrétnější, jaké metody myslíš?

No třeba jsme řešili nějaký situační problém. S žáci uvažovali, jak by ho vyřešili. Pak jsem se ptala, jak by ho asi vyřešili rodiče nebo sourozenci. Byly to drobnosti, ale postupně jsme tak zjišťovali informace o sobě. Nebo třeba různé diskusní metody. Tam jsme třeba vzpomínali na dětství, na období, kdy jsme chodili do školky. Já se taky do těch aktivit zapojuju. Záleží mi na tom, aby mě žáci brali jako součást jejich třídy, nebo jako kontrolní orgán který jenom hlídá, učí a opravuje sešity.

13. Máš nějaké specifické strategie pro podporu sociální integrace nového žáka?

To dost souvisí s tou předchozí otázkou. Podle mě je navíc potřeba všechno diskutovat, všechno vysvětlovat a nebrat žádnou situaci na lehkou váhu.

14. Jak reaguješ, když zaznamenáš, že máš žák problém s adaptací?

Já dělám adaptační plán. Ten se může měnit a může se do toho zasahovat, ale je to takové znázornění cesty. Já díky tomu vidím, jestli se ta adaptace zlepšila a pokud ne, zase na to můžu reagovat.

15. Přizpůsobila si nějak výběr výukových metod s ohledem na adaptaci nového žáka?

Jo. Používám více těch aktivizačních metod a různých herních prvků poznávacích. Bavíme se hodně o nás, o tom, jaké máme vlastností, o tom, co bychom chtěli, jací jsme, co potřebujeme. K tomu bych doplnila ještě jednu věc k té adaptaci. Zjistili jsme, že tato nová žačka navazuje více kontakty s mladšími ročníky. Takže i když žáci o přestávkách nemohli navštěvovat vedlejší třídu, změnili jsme toto pravidlo. Řešili jsme to i s paní učitelkou z družiny a ta nám potvrdila, že se (jméno nové žačky) více baví s prvňáčky. Tady vidím velkou výhodu, že jsme malotřídka. Během hudební výchovy a výtvarky může (jméno žačky) sedět právě s prvňáčkou a vypadá

moc spokojeně. Doufám, že adaptace bude i dál probíhat podle plánu a že si začne rozumět i se svými spolužáky. Je potřeba jí dát více času.

Příloha 7 – Transkripce rozhovoru z konce ledna

1. Jak bys zhodnotila vývoj třídního klimatu během 1. pololetí?

Hodnotím ho pozitivně. Klima se určitě zlepšilo. Jsem zvědavá na výsledky toho dotazníku. Vždycky to samozřejmě může být lepší, ale to hlavní se podle mě zadařilo. Třetáci se pěkně adaptovali na třídu se staršími žáky a vidím mezi nimi mnohem lepší spolupráci. Pátáci jim pomáhají a připadají si při to důležití a potřební. Taky mám pocit, že klesla jejich potřeba mezi sebou soutěžit a porovnávat se. Ale za to asi může i to, že já moc neznámkuju, upřednostňuju formativní hodnocení a to moc porovnávat nejde.

2. Které konkrétní metody se ti osvědčily, že pozitivně ovlivňují třídní klima a proč?

Určitě různé kooperativní metody, které podporují spolupráci. Mezi asi nejoblíbenější patří projekty. Baví mě i žáky. Promíchávám při nich ročníky, takže v každé skupině je většinou třeták, čtvrták i páták. Je to teda dost náročné na přípravu, všechno to promyslet. Někdy se projekt týká různých státních svátků a významných událostí, a někdy jsou to takové předmětové projekty, třeba v rámci slohu. I tak tam opakují gramatiku, zlepšují komunikaci a pak prezentaci těch projektů. Ale musím hlídat, aby se každý do té společné práce zapojoval. Proto někdy rozdávám žákům role v té skupině: mluvčí, pisatel, hledač informací a tak.

Ještě nějakou metodu bys vyzdvihla?

Hm. Jako v oblasti klimatu hlavně ty, co jsem říkala. Ráda ještě využívám metody kritického myšlení, ale tam mám pocit, že klima ovlivňuje i to, jakou zvolím organizační strukturu, jako jestli jsou sami, ve dvojicích nebo ve skupinách. Když třeba používáme metodu pětílístek a dělají to sami, nemám pocit, že by to nějak hodně klima ovlivňovalo. Ale třeba když v češtině používáme metodu I.N.S.E.R.T., dělají to sami a pak si výsledky sdílí ve dvojicích, už tam nějaký vliv na klima pociťuju. No, ale to už jsme zase u té spolupráce.

Taky jsem zkoušela nějaké scénické hry, hraní rolí, představení, ale tam jsem teda tvrdě narazila. Žáky to nebavilo, vůbec to nesplnilo svůj cíl a brzo jsem to i já vzdala. Předpokládám, že velký vliv hraje složení třídy a taky i věk. Pátáci jdou do puberty a nijak se před třídou nechtěli „předvádět“. Už i z různých vánočních vystoupení a besídek jsou otráveni. Ale jsou to kluci. Hodně jsou zaměřeni na logické uvažování. Zpívání a básničky nechtějí. Ale v jiných třídách by to třeba mohlo pozitivně klima ovlivňovat.

3. Je nějaká oblast v rámci třídního klimatu, která nesplnila tvá očekávání?

No, trochu jsem čekala, že se (jméno nové žačky) lépe adaptuje. Je to teda lepší, než to bylo v září, ale i tak jsem očekávala, že to bude na konci pololetí lepší. Není už tolik odstrkována ostatníma, ale když je aktivita, kdy mají udělat dvojice, nikdo s ní nechce být. Ale ve třídě je 9 žáků, takže když jsou všichni, vždycky jeden zbyde. V těchto případech jsem začala tvořit aktivity do trojic, abych tomu předešla. Její soustředěnost je stále dost špatná, ale zlepšilo se to dodržování pravidel. Asi i proto, že jsem na ně začala klást větší důraz, a i ostatní žáci se na ně více soustředili. Hlavně teda na přípravu pomůcek na další hodinu, kdy se po zazvonění na konec hodiny nachystají na další a pak mají přestávku. Hodně taky využívám v hodinách metody podporující spolupráci, ale to už jsem říkala u minulé otázky. Prostě se snažím, aby si uvědomovali, že jako tým mohou dosáhnout lepších výsledků a každý se na nich nějak podílí. Tam vážně vidím velký progres během toho roku.

4. Jaké máš plány se třídou v oblasti klimatu do 2. pololetí?

Upřímně, to ještě úplně promyšlené nemám. Teď je konec pololetí, uzavírání známek a tak. Je toho hodně. Ale obecně řečeno chci pokračovat v tom, co jsem dělala 1. pololetí. Žádné velké změny neplánuju. Ohledně (jméno nové žačky) doufám, že se její vztahy s žáky ještělepší. S prvňáky už je kamarádka, proto má tak ráda družinu a hudebku s výtvarkou, když je s nimi. S holkama ve třídě už má taky lepší vztahy, ale tím, že jsou 3, tak se A.N. baví hodně s V.S. a ji často odstrkují. Je to běh na dlouhou trať.

Příloha 8 – Informovaný souhlas

Informovaný souhlas s vykonáním výzkumného šetření a jeho následným využitím pro účely diplomové práce Péče učitele o klima třídy v malotřídní škole

Podpisem vyjadřuji souhlas s následujícími body:

- Byl/a jsem informována o účelu výzkumného šetření, kterým je sběr dat pro potřeby výzkumu diplomové práce Lucie Slívové s názvem Péče učitele o klima třídy v malotřídní škole. Cílem práce je ověřit, jak výběr metod a postupů výuky a organizačních forem výuky mohou zlepšit kvalitu klimatu ve spojených ročnících, v trojročí 3., 4., 5. v podmínkách malotřídní školy.
- Bylo mi sděleno, jakým způsobem bude šetření probíhat.
- Souhlasím s nahráváním rozhovorů a jeho následným zpracováním. Zvukový záznam rozhovoru nebude poskytnut třetím stranám a po přepsání bude vymazán.
- Byl/a jsem obeznámen/a s tím, jak bude s daty všech účastníků nakládáno a jakým způsobem bude zajištěna anonymita.
- Dávám svolení k tomu, aby výzkumnice použila data výzkumného šetření pro potřeby své diplomové práce.

Datum: 20.9.2023

Podpis respondenta:



Podpis výzkumníka:

